

augmentace 2-AG by mohla mít terapeutický potenciál v léčbě onemocnění spojených se stresem (např. PTSD).

Symposium týkající se nových léků zmiňovalo účinnost léčby variniklinem (částečný agonista nACh nikotinových receptorů) v kombinaci s bupropionem v léčbě závislosti na alkoholu. Dále byla prezentována studie potvrzující superioritu nazálního esketaminu ve srovnání s quetiapinem v léčbě rezistentní deprese. Zdá se také, na základě prvních zaslepených studií, že DMT fumarát (krátkodobě působící psychedelikum – 30 min vs 6–8 h psylocybin) je účinný a dobře snášený v léčbě rezistentní deprese.

Další symposium diskutovalo možný vliv hormonální antikoncepce na rozvoj deprese. Prezentující vyzdvihovali nejednotný design studií. Na základě dosavadních výsledků to vypadá tak, že hormonální antikoncepce sice může způsobovat u malé části uživatelů snížení nálady a zvýšení úzkosti, ale pravděpodobně jde spíše o ženy, které měly predispozici k těmto problémům osobnostně nebo měly historii psychiatrických obtíží. Naopak byl zmíněn popisovaný benefit užívání kontraceptiv obsahující progesterin na paměťové funkce.

Symposium věnované tématu preklinických i klinických účinků psychedelik v léčbě duševních stavů zdůrazňovalo důležitost settingu a význam asistované psychoterapie. Zabývalo se otázkou délky terapie v účinné léčbě. Na myších modelech bylo potvrzeno, že ketamin a jeho varianty mohou mít modulativní efekt na mikroglii a podporovat synaptickou plasticitu a produkovat antidepresivní efekt. Léčebné strategie zaměřené na mikroglii by mohly představovat budoucnost ve vývoji nových antidepresiv.

Poslední symposium, které bych chtěla zmínit, potvrzovalo významný vliv kanabinoidů na rozvoj psychózy. Prof. Mary Cannon z UK prezentovala souhrn epidemiologických, experimentálních a genetických důkazů, které při přísné metodologii opět jasně prokázaly, že je přítomen kauzální vztah mezi užíváním kanabinoidů a psychózou. Apelovala tedy na to, že kanabinoidy nejsou drogami bez rizika.

Konference ECNP přispívá k získávání nových poznatků a povědomí o tom, kam směřuje léčba duševních nemocí nebo neurovědní výzkum. Příští rok jsou všichni zváni k účasti (doufejme aktivní) na 37. ročníku ECNP v Miláně.

doc. MUDr. Lucie Kališová, Ph.D.

Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze

lucie.kalisova@vfn.cz

KONFERENCE O MULTIDISCIPLINÁRNÍ PÉČI U DUŠEVNĚ NEMOCNÝCH DĚTÍ A DOSPÍVAJÍCÍCH

Praha 19.–20. 10. 2023

V říjnu se v pražském hotelu Grandium uskutečnila konference pro odbornou veřejnost, spolupracující lékařské a nelékařské profese, školství a sociální péči na téma „Multidisciplinární péče u duševně nemocných dětí a dospívajících“. Problematika duševních poruch v populaci mladistvých nemocných je vysoce aktuální s ohledem na jejich stoupající prevalenci a zároveň nedostatečnost potřebných služeb, ale také pro nutnost hledat systémové změny tak, aby byly pokryty potřeby klientů odpovídající jejich zdravotnímu stavu. O aktuálnosti tématu svědčí i nedávno proběhlá tisková konference (5. 10. 2023) na Psychiatrické klinice VFN v Praze, které se účastnili ministr zdravotnictví ČR prof. MUDr. Vlastimil Válek, CSc., MBA, EBIR, ředitel VFN v Praze prof. MUDr. David Feltl, Ph.D., MBA, a děkan 1. LF UK Praha prof. MUDr. Martin Vokurka, CSc.

Konference „Multidisciplinární péče u duševně nemocných dětí a dospívajících“ představovala jeden z hodnotných výstupů projektu „Edukačně terapeutické centrum VFN Praha“, který je financován z Fondů EHP 2014–2021. Zúčastnilo se jí prezenčně 140 osob a 40 se připojilo on-line. Mezi účastníky byli dětské lékaři, psychiatři, pedopsychiatři, psychologové, sociální pracovníci a další terapeuti pomáhajících profesí. Organizátorem a zároveň koordinátorem konference byl realizační tým z Psychiatrické kliniky VFN v Praze v čele s vrchní sestrou Bc. Zuzanou Fišarovou a kolegyňmi z oddělení evropských grantů Ing. Martinou Beranovou a Ing. Jitkou Kolínovou. Předsedajícími a zároveň moderátory konference byli MUDr. Eva Kitzlerová, Ph.D., (primárka zmíněné kliniky) a doc. MUDr. Martin Anders, Ph.D., (přednosta). Odborným garantem akce a moderátorem diskuse byl klinický psycholog zabývající

Obr. 1. Prof. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D., uvádí přednášku PhDr. Markéty Gerlichové, Ph.D., z Kliniky rehabilitačního lékařství 1. LF UK a VFN na téma „Muzikoterapie u dětí s poruchami autistického spektra“.

se dlouhodobě problematikou dětských duševních poruch prof. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D., MBA. Nemohu opomenout Ing. Hanu Kmecovou z Oddělení marketingu VFN, která se podílela na všech grafických výstupech projektu i propagaci konference a patří jí za to velký dík.

Program prvního dne konference byl rozdělen do dvou bloků. V první části zazněly čtyři příspěvky. Zahájil MUDr. Jan Lorenc z Psychoterapeutického centra NÁKEL, s. r. o., který představil první dva roky existence krizového centra a nastínil možnosti zajištění plynulého průchodu klientů jejich zařízení s krátkou objednáací dobou. S druhým příspěvkem vystoupila muzikoterapeutka, fyzioterapeutka a speciální pedagožka PhDr. Markéta Gerlichová, Ph.D., na téma „Muzikoterapie u dětí s poruchami autistického spektra“. V úvodu své přednášky představila obor muzikoterapie, jeho základní principy, modely a metody, uplatnění muzikoterapie v psychiatrii, v praxi i výzkumu. Dále uvedla praktické využití muzikoterapie u dětí trpících poruchami autistického spektra na sugestivním kazuistickém příkladu z praxe. Další přednášející byla psycholožka a koordinátorka Denního stacionáře pro adolescenty na Psychiatrické klinice VFN v Praze Mgr. Tereza Podávková, která ve svém příspěvku představila zcela unikátní ambulantně poskytovanou službu v České republice a nastínila program stacionáře naplňovaný multidisciplinárním týmem složeným z klinických psychologů, psychiatrů, zdravotních sester, nutričních terapeutů, sociálních pracovníků a dalších externích odborníků. První blok ukončil svou velmi přehlednou a didaktickou přednáškou na téma „Úzkostné poruchy u dětí“ doc. MUDr. Michal Goetz, Ph.D., ředitel Dětské psychiatrické nemocnice Opařany a předseda Pracovní skupiny pro dětskou a dorostovou psychiatrii MZ ČR.

Po přestávce s bohatým rautem následovala druhá část programu. Bc. Zuzana Fišarová a Mgr. Zuzana

Máchová z Psychiatrické kliniky VFN v Praze seznámily posluchače s cíli a výstupy projektu „Edukačně terapeutické centrum VFN v Praze“. Hlavním smyslem projektu je podpora a rozvoj programu Denního stacionáře pro adolescenty, zkvalitnění ambulantní péče a vzdělávání multidisciplinárního týmu Centra dorostové a vývojové psychiatrie. Realizovanou částí projektu je úprava venkovních prostor Psychiatrické kliniky na místa pro terapii, relaxaci a pohybové aktivity v přírodním a zároveň bezpečném prostředí. Vybudována byla sportovně terapeutická relaxační zahrada a zahrada s multifunkční venkovní učebnou. Byly realizovány kurzy Mindfulness, sebezkušenostní tréninky, podpora (koučink) a cvičení jógy pro členy multidisciplinárního týmu, a dále interaktivní semináře na osm témat postihujících základní oblasti duševních poruch u dětí a dospívajících. Dalším konkrétním výstupem projektu je tematicky navazující edice edukačních materiálů od autorů RNDr. Hany Ptáčkové, Ph.D., a prof. PhDr. Radka Ptáčka, Ph.D., MBA, a připravované postupy „Dětská duševní onemocnění v otázkách a odpovědích“. V přednášce nemocničního kaplana VFN v Praze PhDr. Ing. Petra Kroheho s názvem „Techniky a metody muzikoterapie u adolescentů“ byly představeny základní principy a fungování muzikoterapie v prostředí Denního stacionáře pro adolescenty a byly prezentovány hlavní techniky a metody, které se při práci s adolescenty využívají. První den konference zakončila MUDr. Pavlína Klusáčková, Ph.D., z Kliniky pracovního lékařství 1. LF UK a VFN v Praze s příspěvkem „Využití jógy a technik Mindfulness u dětí s psychickým onemocněním“, ve kterém zdůraznila význam rozvíjení dechových technik, jógových pozic, her, relaxace a technik mindfulness.

Druhý den konference, 20. 10. 2023, program zahájil PhDr. Milan Demjanenko, který je součástí týmu

Psychiatrické kliniky VFN v Praze, jenž se kromě jiného spolupodílí na rozvoji Centra krizové péče a podpůrných skupin pro rodiče adolescentů. Jeho příspěvek se zabýval využitím principů a možností rodinné terapie v péči o adolescenty v Denním stacionáři pro adolescenty. Společnými cíli rodinné terapie by mohly být například zlepšení fungování rodiny na různých úrovních, posilování vzájemného porozumění a emocionální podpory mezi členy rodiny nebo rozvoj dovedností při zvládnání a řešení problémů v různých životních situacích.

Mgr. Tibor A. Brečka, MBA, LL.M., krizový intervent a psychoterapeut, s přednáškou „Drogové závislosti“ nastínil zejména, ale nejen, problematiku drogových závislostí. Představil současná data ze studie ESPAD 2019 a ze Souhrnné zprávy o závislostech v České republice 2022, přiblížil proces vzniku závislosti zejména z pohledu teorie potřeb a následně uvedl důležité příčiny vzniku závislosti

u dětí a dospívajících. Reflekoval aktuální otázky, jako je např. nárůst depresivních a úzkostných poruch, a v závěru otevřel problematiku souvislosti náboženství a spirituality a jejich vlivu na závislosti. Celou konferenci důstojně ukončil prof. PhDr. Radek Ptáček, Ph.D., MBA, svou komplexní přednáškou na téma „ADHD jako celoživotní porucha“.

Konference v komfortním prostředí hotelu Grandium v Praze 1 se nesla v přátelském duchu a příjemné atmosféře. Po každé přednášce následovala bohatá diskuse, která svědčila o poutavosti přednesených příspěvků a dobře připravených přednášejících, a hlavně o zájmu o tuto problematiku. Konference propojila všechny související profese napříč celým spektrem a může představovat příslib do budoucna, že mladiství nemocní trpící duševními poruchami nejsou odborníkům lhostejní stejně jako jejich snaha o rozšiřování a vzájemné propojování existujících služeb. Více takových akcí!

*prim. MUDr. Eva Kitzlerová, Ph.D.
Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze
eva.kitzlerova@vfn.cz*

recenze

Heretiková Marsalová A, Heretik A.

SMŘ AKO PERSPEKTIVA

Bratislava: Ikar, a.s., 2023, 151 s.

V neděli 17. dubna 2022 ve Šternberském paláci v Praze, na výstavě „Falza? Falza!“, ve zřetelé místnosti, kvůli citlivým exponátům ze sbírky zavražděného následníka rakousko-uherského trůnu Františka Ferdinanda d'Este, jsem spatřil známou osobnost slovenské psychologie a psychoterapie Antona Heretika. Již téměř osm let jsme se nesetkali. Posteskl si, že po dokončení knihy „Dobro“¹ jej přepadla thassofobie a neví, jakému tématu se nyní věnovat. Primárně, ovlivněn více než dvaceti lety klinické práce s přeživšími z koncentračních táborů a z různých válek, jsem zareagoval: „Napsal jsi „Zlo“² a „Dobro“. Zbývá „Smř“. Anton Heretik a jeho manželka Andrea, též přítomná, byli tímto návrhem zaskočeni. On (narozen 1950) méně nežli jeho mladá žena. Naštěstí nikoliv na dlouho, neboť 24. října 2023 se konal křest výše uvedené knihy. „Krst bol tradične veľký, plné kníhkupectvo a hodinová

autogramiáda“.² V listopadu 2023 autoři prezentovali úspěšně svou knihu také na bratislavském knižním veletrhu „Bibliotéka“, včetně diskuse.³

Publikace je koncipována jako „kritický katalog smřti“, jak ji přiléhavě v doslovu označil Michal Havran, a je rozdělena do 13 kapitol na 108 stránkách textu. Z tohoto omezeného rozsahu je patrné, že autoři si nedělají čáku na encyklopedicky vyčerpávající přehled publikací, nýbrž vycházejí ze svých zkušeností a preferencí, které jsou především u spoluautora generačně vázané, například Raymond Moody, Elisabeth Küblerová-Rossová, Carlos Castaneda, čtli jsme je buď v originálech, pokud se nám výjimečně dostaly do ruky, nebo častěji v kolujících strojopisných českých nevydaných překladech.

Podle rozsahu textu je nejvíce prostoru (v sestupném pořadí) věnováno smřti kriminální (oba autoři jsou soudními znalci), sebevražednosti, eutanazii, smřti a úzkosti a smřti jako ztrátě. Nepřekvapí relativně značný prostor pro téma smřti a umění, vždyť spoluautorka je známa též coby výtvarnice a knihu ilustrovala. Nejčastěji jsou zmiňováni Sigmund Freud a Irwin D. Yalom. Opět se projevuje přichylnost spoluautora k Milanu Kunderovi.

Kniha je psána lehce, svižně, čtivě, neboť do informací z děl různých autorů se vplétají kazuistiky, ukázky z praxe, ze snů a upřímná osobní sdělení autorů, týkající se tématu smřti. Navíc se „dá čítat na preskačku, každá